

בעליה, (337) ימותו.

ושעִיבֶרָה שְׁנָתָהּ, כשבה או שעירת חטאת אינה כשרה להקרבה אלא תוך שנה להוולדה, והקדישו אותה תוך שנתה, ולא נקרבה תוך שנתה, ושאבדה ונמצאת בעל מום, (338) בשתי חטאות אלו, הדין הוא כך:

ובשלשה אלו, אין חילוק בין לפני כפרה לבין אחר כפרה. ודינם יבואר בהמשך:

שנמצאה קודם כפרה.

ועתה יש להקשות, הלא במשנה שם [כב ב] סוברים חכמים, שאין חטאת מתה אלא אם נמצאה לאחר כפרה, ואם נמצאה קודם כפרה, תרעה. וכי לא נשנתה המשנה אליבא דחכמים? ומתרץ רש"י: חכמים מודים לדין המשנה. מפני שעד כאן לא אמרו חכמים, שאם נמצאה קודם כפרה, תרעה, אלא, כשנמצאה תמימה ובתוך שנתה. מה שאין כן, משנתנו מדברת שנמצאה בעבור שנתה או בעלת מום, ויש עליה שתי גריעותות, אבדה ועברה שנתה, או אבדה ונמצאת בעלת מום, ובאופן זה מודים חכמים שתמות. וכל שכן אם נמצאה אחרי שנכתפו הבעלים. זו היא שיטת רש"י, הסובר, שריבוי הגריעותות מביא לדין מיתה.

אבל התוס' חולקים, ומוכיחים [ויבואר לקמן] שאדרבה! ריבוי הגריעותות מביא לדין רעייה ולא לידי מיתה. ולדברי התוס' מתפרשת המשנה כפשוטה, על פי הגירסה שלפנינו: "משכיפרו הבעלים" כלומר, אם נמצאה אחר שכיפרו הבעלים, "תמות", ובסיפא: "אם עד שלא כיפרו הבעלים", כלומר, אם נמצאה קודם שכיפרו הבעלים, "תרעה".

וגירסא זו היא לגמרי דעת חכמים, הסוברים שאין חטאת מתה אלא כשנמצאה אחר שכיפרו הבעלים,

אלא, שברישא באה המשנה להשמיענו חידוש, שאפילו אם נמצאה עם גריעותא, שעברה שנתה או שהיא בעלת מום, שלדעת תוס' היא סיבה לרעייה, מכל מקום, לא תרעה אלא תמות, הואיל ונמצאה אחר שכיפרו

שם רש"י ותוס', שדוקא אשם הבא לכפרה [והוא הדין חטאת], נדחה תמורתו ואינו קרב, ואילו עולה ושלמים קרבין, הואיל ואינם באים לכפרה אלא הם דורון בעלמא. שיטה מקובצת. וכן כתב הרלב"ג על התורה פרשת בחוקותי. ובמסכת תמורה יבואר בעזה"י.

337. מפני שאין כפרה למתים שכבר נתכפר במיתתו. המיוחס לרש"י. וכן כתב המפרש במסכת נזיר [כא ב]. ועיין בספר חסידים [סימן ק"ע].

338. בגמרא תמורה שם, אמר רבא, שמה שאמרה המשנה "ושאבדה", מוסב גם על שעברה שנתה וגם על שנמצאה בעלת מום. ונחלקו שם [ועיין כאן בתוס'] רש"י ותוס' בפירוש המשנה. ונביא תמצית דבריהם.

גירסת רש"י במשנה [וכן גרס שם המלאכת שלמה לשיטת רש"י], היא: אם כיפרו הבעלים, תמות... אם עד שלא כיפרו הבעלים, תרעה... ופירוש המשנה הוא: אם כיפרו הבעלים באחרת לאחר שנמצאה הראשונה, תמות, ואילו אם עדיין לא כיפרו באחרת, ונמצאה הראשונה, ואינו יכול להקריבה, מפני שעברה שנתה או מפני שהיא בעלת מום, תימכר. אלא, שבעברה שנתה צריך להמתין עד שיפול בו מום, ובנמצאת בעל מום, תימכר מיד. ביאור [על פי שיטה מקובצת שם כא ב אות כד]: כאשר כיפר בעליה באחרת, דחה לזו בידיים, הילכך תמות. אבל אם לא דחה, תרעה. נמצא, שבין ברישא ובין בסיפא, מדובר,